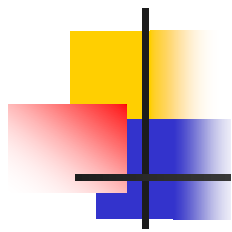

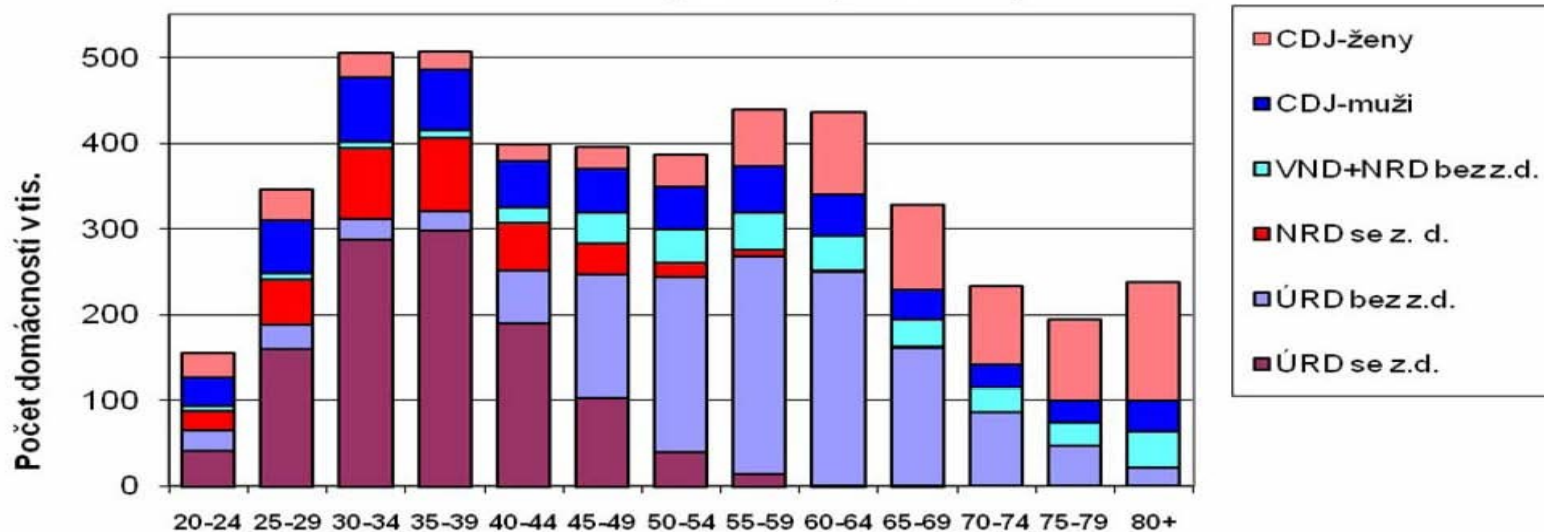
Zabezpečení rodin s dětmi

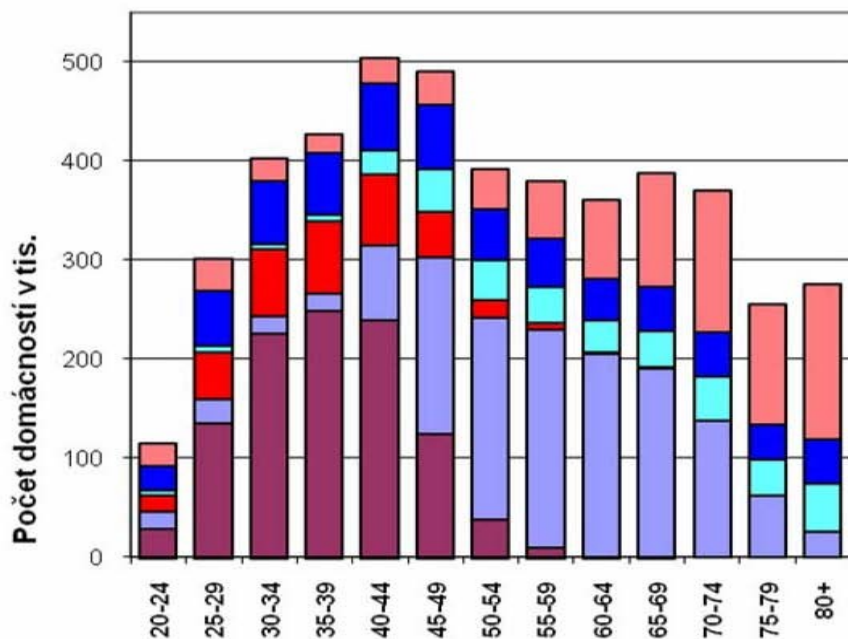
Mirka Wildmannová

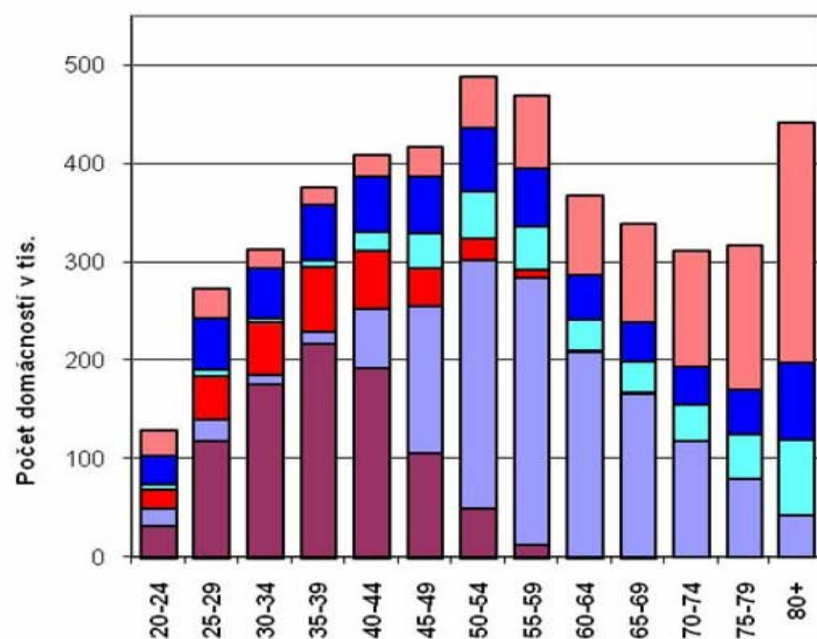
Složení cenzových domácností podle typů a věku v roce 2010 (v čele ženy nebo muži)

2020

2030

Státní sociální podpora

- **System opatření státu zaměřený především k podpoře rodiny**
- **Polovina 90. let změna principů konstrukce SSP:**
  - **Sjednocení dávek**
  - **Zavedení nových dávek SSP**
  - **Změna koncepce nejvýznamnějších peněžních dávek**

Základní principy SSP

- **Komplexnost**
- **Jednotnost**
- **Sociální spravedlnost**
- **Skladebnost**
- **Valorizace**
- **Dostupnost**
- **Operativnost**
- **Nenáročnost**

Konstrukce dávek

- **Odvozeno od životního minima**
- **Uplatnění principu státem organizované solidarity:**
  - **Od bezdětných k rodinám s dětmi (*horizontální dávky*)**
  - **Od vysokopříjmových k nízkopříjmovým rodinám (*vertikální dávky*)**

Charakteristika dávek SSP

- Trvalý pobyt v ČR
- Netestuje se majetek rodiny
- Rodina: soužití rodičů a nezaopatřených dětí
- Základem pro stanovení nároku je životní minimum
- Zohledněna příjmová i sociální situace rodiny= možný souběh dávek SSP
- Rozhodující příjmy: příjmy ze závislé činnosti, příjmy z podnikání, dávky nemocenského a důchodového zabezpečení, hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání
- Započítávají s „čisté“ příjmy

Charakteristika dávek SSP

- Vyřizují a přiznávají kontaktní místa ÚP dle místa trvalé bydliště
- Žádosti o dávky na tiskopisech MPSV
- Nárok na výplatu dávek SSP zaniká uplynutím 3 měsíců ode dne, za který dávky náleží
- Nárok na výplatu jednorázových dávek zaniká uplynutím 1 roku ode dne, za který dávka náleží

Základní komponenty dávky

1. Věcný obsah dávky

- z hlediska míry a způsobu úhrady potřeb účastníka
- z hlediska charakteru situace sociální potřebnosti
- z hlediska principu, na němž je dávka poskytována
- z hlediska povinnosti dávku poskytnout
- z hlediska původnosti konstrukce
- z hlediska uznání podmínek, které jsou podstatné pro nárok na dávku
- z hlediska, zda dávky v konstrukci připouští náhradní doby
- z hlediska, zda dávky v konstrukci stanoví čekající doby

Základní komponenty dávky

---

2. Osobní rozsah dávky

- z hlediska způsobu zabezpečení
- z hlediska přímé participace

3. Výše dávky

- podle toho, z čeho je dávka odvozena
- podle toho, jak je výše určena
- z hlediska valorizace
- z hlediska omezení „hodnotového“ rozsahu dávky
- podle toho, zda se sazby dávky mění s délkou poskytování

Základní komponenty dávky

---

4. Doba poskytování dávky

- z hlediska délky poskytování
- z hlediska termínu výplaty dávky
- z hlediska četnosti poskytování dávky

5. Změny v poskytování dávky

- podle možnosti souběhu

6. Zánik dávky

- z hlediska uskutečnění
- z hlediska sankce

Základní druhy dávek

- **Univerzální nárokový příjem každého dítěte**
- **Příspěvky stanovené na základě testování skutečné celkové příjmové situace rodiny**

Dávky SSP

- **Dávky, které jsou poskytovány v závislosti na příjmu**
  - *přídavek na dítě*
  - *sociální příplatek* (zrušen k 31.12.2011)
  - *příspěvek na bydlení*
  - *porodné*
  - *příspěvek na dopravu* (zrušeno k 1.7.2004 – nahrazeno žakovským jízdným)

Dávky SSP, které nejsou závislé na příjmu

- *Rodičovský příspěvek*
- *Pohřebné*
- *Dávky pěstounské péče*
  - Příspěvek na úhradu potřeb dítěte
  - Odměna pěstouna
  - Příspěvek při převzetí dítěte
  - Příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Částky životního minima od 1.1.2012 v Kč za měsíc

- Pro jednotlivce 3410
- pro první osobu v domácnosti 3140
- pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem 2830
- pro nezaopatřené dítě ve věku
  - do 6 let 1740
  - 6 až 15 let 2140
  - 15 až 26 let (nezaopatřené) 2450

- Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti

Přídavek na dítě

- Rodiny s příjmem do 2,4násobku životního minima

Věk nezaopatřeného dítěte	Přídavek na dítě v Kč měsíčně
do 6 let	500
6 – 15 let	610
15 – 26 let	700

Přídavky na děti

- **Vznikly v Evropě v 19.stol, k rozvoji došlo ve 20. a 30.letech, většina systémů rodinných přídavků uzákoněna po II. světové válce**

Využití dvou metod realizace sociálního zabezpečení:

- **Sociální pojištění**
  - **Státní zaopatření**
-
- **Dávky se transformovaly : z přídavku na děti a výchovného k důchodům**

Základní přístupy při stanovení výše rodinných přídavků

- **Výše dávky je stanovena peněžitou částkou paušálně na každé dítě (Španělsko, Portugalsko)**
- **Výše dávky je odstupňována podle počtu dětí v rodině (Francie, Holandsko)**
- **Výše dávky je odstupňována podle pořadí narození dítěte (SRN, Řecko, SR)**

Rodičovský příspěvek

- Vyčerpání částky 220 000,- Kč a to do čtyř let věku dítěte
- Jestliže alespoň jednomu z rodičů v rodině lze stanovit k datu narození dítěte 70 % 30násobku denního vyměřovacího základu pro stanovení peněžité pomoci v mateřství nebo nemocenské v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte podle zákona o nemocenském pojištění, rodič si může volit výši a tím i délku pobírání rodičovského příspěvku.
- Volbu výše rodičovského příspěvku lze měnit jedenkrát za tři měsíce

Příspěvek na bydlení

- jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanovené zákonem
- Časově omezena: 84 měsíců v období posledních 10 let (vyjímky: osoby starší 70 let, OZP)

Porodné

- Jednorázový příspěvek s narozením prvního dítěte
- Příjmy v rodině nižší jak 2,4 nás.ŽM rodiny za poslední čtvrtletí před narozením dítěte
- Výše porodného 13 000 Kč (u dvojčat 19 500 Kč)

Pohřebné

- **Nevyplácí se – výjimka: výše pohřebného je stanovena pevnou částkou 5 000 Kč**

Dávky pěstounské péče

- **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte**
  - výše činí 2,3násobek životního minima dítěte
- **Odměna pěstouna**
  - výše stanovena ve výši částky životního minima jednotlivce za každé svěřené dítě
- **Příspěvek při převzetí dítěte**
  - účelem jednorázové dávky je přispět na nákup potřebných věcí pro dítě, přicházející do náhradní rodinné péče

Věk nezaopatřeného dítěte	Příspěvek při převzetí dítěte v Kč
do 6 let	8 000
6 – 15 let	9 000
15 – 18let	10 000

- **Příspěvek na zakoupení motorového vozidla**
  - v péči nejméně čtyři děti
  - ve výši 70 % pořizovací ceny vozidla nejvýše ale 100 000 Kč.

Aktivity k podpoře rodiny

■ Sociální služby

- sociální poradenství (např. manželské a rodinné poradenství, poradny pro seniory, poradny pro osoby se zdravotním postižením, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí)
- služby sociální péče (např. osobní asistence, pečovatelská služba, odlehčovací služby, centra denních služeb)
- služby sociální prevence (raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty)

■ Služby na podporu fungující rodiny

Např. :

- hlídání dětí do tří let věku a nad tři roky věku nerodičovskou osobou
- pomoc s vedením domácnosti
- mateřská centra
- poskytování volnočasových aktivit pro děti nebo pro rodiny s dětmi (např. centra pro rodinu, družiny)
- podpora v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí (zejména přednášková činnost a poradenství)

■ Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí

Slučitelnost profesních a rodinných rolí

A. V souvislosti s těhotenstvím, porodem a následnou péčí o dítě existuje v ČR řada opatření směřujících ke zvýšené ochraně a zvýhodnění žen-matek a mužů-otců v pracovněprávních vztazích

- *Mateřská dovolená*
- *Rodičovská dovolená*
- *Společná ustanovení o mateřské a rodičovské dovolené*
- *Pracovní volno*
- *Úprava pracovní doby*
- *Pružná pracovní doba*
- *Převedení na jinou práci*
- *Pracovní cesty a přeložení*
- *Práce konaná doma*
- *Zákazy některých prací*
- *Přestávky ke kojení*
- *Rozvázání pracovního poměru-jen zcela vyjímečně*

B. V ČR existuje několik typů zařízení, která napomáhají rodičům skloubit práci a rodinu

- - zdravotnická zařízení typu jesle, soukromá zařízení , služby typu "baby-sitting,, , mateřské školy, školní družiny a kluby

Příklad finanční podpory v oblasti kultury,
dopravy a zdravotnictví :
Rodinné pasy

- Rodinné pasy se začaly na jižní Moravě uvádět do praxe v roce 2006
- Snahou je konkrétní pomocí přispět nejen mladým rodinám úsporou finančních prostředků. Svoji roli mají také například tipy na zvýhodněné rodinné výlety, informační kampaň v médiích nebo zasílání časopisu Rodinka

Vzhled rodinného pasu

Absence jednoznačného vymezení smyslu přídatků na děti:

**Jsou určeny dětem z titulu občanství, nebo jsou jako výraz solidarity příspěvkem rodičům na zvýšené náklady s péčí o dítě?
= kombinace přídatků na děti s daňovými úlevami**

Problémy k řešení:

- **Uplatnění rodičů, zejména matek s malými dětmi, na trhu práce**
- **Přídavky na děti**
- **Jednotná dávka pro všechny děti nebo odstupňovaná?**
  - **sociální hledisko: využívat diferencovaných přídavků**
  - **jednotná podpora dětí – nediferencovanost**
  - **pronatalitní vliv přídavků: nejistý, těžko zjistitelný, význam je v sociálně-politické funkci**
- **Půjčky (půjčky na jeden účel a půjčky obecnějšího charakteru)**

Koordinace SZ v EU

Základní principy koordinace:

- **Rovnost nakládání**
- **Aplikace právního řádu jediného státu**
- **Sčítání dob pojištění**
- **Zachování nabytých práv**

Orgány koordinace národních zákonů o SZ

- **Administrativní komise sociálního zabezpečení migrujících pracovníků**
- **Poradní výbor pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků**

Přehled E-formulářů

**100 Peněžité i věcné dávky v
nemoci a mateřství**

200 Důchody

300 Nezaměstnanost

400 Rodinné dávky

500 Pojištění a registrace

600 Nepříspěvkové dávky

Rodinné dávky

Ujasnění pojmů:

- ***Rodinné přídavky***: vypláceny periodicky, součást rodinných dávek
  - ***Rodinné dávky***: všechny věcné a peněžité dávky, účelem je uhradit rodinné náklady
  - **Hlavní pravidlo**: stát výkonu zaměstnání je primárně kompetentním státem pro výplatu rodinných dávek
- + speciální pravidla: rozlišení vztahu mezi prioritou a obecnými pravidly

Rodinné dávky

***Systemy podmíněné
zaměstnáním/pojištěním:***

**Belgie, Řecko, Itálie, Portugalsko,
Španělsko**

Systemy podmíněné bydlištěm:

**Rakousko, Dánsko, Finsko, Francie,
Německo, Irsko, Nizozemí, Švédsko,**

1. Pravidlo priority u rodinných dávek

- **Oba rodiče výdělečně činní – rodinné dávky nelze v plné výši vyplácet ze dvou národních systémů současně**
- **Otec – stát X, matka – stát Y + děti, dávky vyplácí stát Y, kde bydlí děti, pokud by byla dávka ve státě X vyšší jak ve státě Y, stát X doplatí státu Y rozdíl**

2. Pravidlo priority rodinných dávek

- **Nárok na rodinné dávky náležející podle předpisů členského státu, který nevyžaduje pro jeho vznik dobu pojištění, zaměstnání nebo výdělečné činnosti, bude pozastaven, pokud současně vznikne nárok v jiné členské zemi z důvodu zaměstnání nebo výdělečné činnosti (např. Anglie, Nizozemí)**

3. Pravidlo priority rodinných dávek

- **Řeší překrývání nároků na rodinné dávky**
- **Rodinné dávky se poskytují podle předpisů členského státu, ve které rodinní příslušníci trvale bydlí, který na stejné období vznikne z důvodu výkonu povolání v jiné zemi, se pozastaví, až do výše poskytované podle předpisů prvního státu**

4. Pravidlo rodinných dávek

- **Upravuje nároky dětí, které bydlí v jiném státě, než je stát výkonu práce rodičů.**
- **Tam, kde dávky za tutéž dobu náleží od dvou členských států a jedná se o stejného rodinného příslušníka, hradí dávku ten z nich, jehož dávka je vyšší, a druhý stát mu refunduje, v rámci limitů stanovených vlastními právními předpisy, polovinu této částky**

Literatura:

- **MPSV: Čtyři principy koordinace, dostupné na www.mpsv.cz**
- **MPSV: Manuál pro provádění nařízení Rady EHS 140871 a 57472 – Rodinné dávky**
- **Krebs, V., et al. *Sociální politika*, 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2010, 544 s. (12. a 16. kapitola)**
- **Národní zpráva o rodině, MPSV 2004**